

Door Henk Jongma, hoofdauteur Op niveau tweede fase eerste editie

NIX18

Inleiding

NIET ROKEN - NIET DRINKEN

Het zal je vast niet zijn ontgaan: op 1 januari 2014 is de minimumleeftijd voor de verkoop van tabak en voor de verkoop en het bezit van alcohol van 16 naar 18 jaar gegaan. Hiermee komt er één duidelijke leeftijdsgrens voor tabak en alcohol, zegt de overheid. 'Heel Nederland is het er over eens, onder de 18 moet je gewoon niet roken en drinken. Daarom hebben we een afspraak: de afspraak van NIX.' Zo opent de website www.nix18.nl. En om ervoor te zorgen dat iedereen zich aan dat verbod houdt, is de campagne *NIX18* gestart. Die moet ertoe leiden dat ouders en opvoeders duidelijke afspraken maken over roken en drinken. Met elkaar, maar ook met hun kinderen. Dit is de afspraak van NIX: 'Niet roken, niet drinken. Helemaal niets ... voordat je 18 bent.' Een mooie site, met mooie verhalen van bekende (en minder bekende) Nederlanders. Die moet je (straks) gaan bekijken, je hebt hem nodig voor een opdracht.

Maar is het niet vreemd dat er gezegd wordt dat iedereen het erover eens is en dat er dan toch nog een campagne moet worden gestart? Zou dat 'iedereen' misschien wat overdreven zijn? Ze hebben jou waarschijnlijk niets gevraagd! Daarom ga je straks, ongevraagd, jouw mening geven.

Op de opiniepagina van het dagblad *Trouw* stond op 4 januari 2014 een artikel onder de titel: *NIX18 is bevoogding van de jeugd*. Bevoogding – dat betekent dat de jeugd als onmondig wordt beschouwd, dat er over de jeugd moet worden beslist. Dat is nogal wat! Of toch niet? Is het soms niet gewoon nodig dat er over je en voor je wordt beslist? Daarover gaat het in deze lesbrieven.

Opzet van deze lesbrieven

- Je leest het artikel uit *Trouw* en beantwoordt daar vragen over (opdracht 1, 2 en 3).
- Je gaat naar de site en zoekt argumenten (opdracht 4, 5 en 6).
- Je formuleert je eigen standpunt in een brief (opdracht 7).
- Je schrijft een beschouwend artikel over de vraag hoever verbieden moet gaan (opdracht 8).

De uitgangstekst

NIX18 is bevoogding van de jeugd

1 Niet roken en geen alcohol voor je achttiende. Dat is de boodschap van de overheids campagne NIX18. Zulke bevoogding werkt averechts: kinderen en tieners leren niet van bescherming tegen het kwade, maar van het zelf ervaren van gevaren.

2 Rebelle begint in groep acht van het basisonderwijs. Een enkeling zal de veiligheid nog niet verlaten, onder moeders hoede aanschouwen hoe het leven verandert en eisen stelt aan eigen denkvermogen en doen. Maar wie zo blijft, zal buiten de groep vallen, buiten dat wat gangbaar is.

3 Een kind onttrekt zich langzaam aan de macht van de ouders en ontdekt de wereld zelf, met eigen ogen en eigen waarden. Dat proces is zo oud als de mens zelf en hoort bij de biologie. Stout zijn is een les. Zonder stout zijn wordt een wezen niet geconfronteerd met de gevaren van het leven en met de grenzen van eigenzinnig handelen en zal hij zwak zijn volwassenheid ingaan.

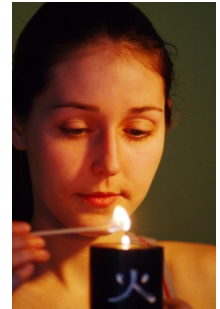
4 Bescherm een kind tegen alle gevaren die kunnen dreigen en het zal de rest van zijn leven bescherming nodig hebben. Bescherming maakt zwak en onzelfstandig.

5 Veel volwassenen hebben de neiging tot beter weten. Ze denken dat hun kennis in het kind gepompt kan worden. Zij gaan eraan voorbij dat alleen ervaring het benodigde litteken achterlaat op de ziel. Een peuter moet zijn vingers branden aan de lucifer, wil hij de rest van zijn leven weten hoeveel pijn vuur doet.

6 Overmatige bescherming van een kind tegen alle slechts dat in het leven op de loer ligt, verarmt de geest. Het kind zal niets aan den lijve ondervinden, maar slechts afgaan op het oordeel van een ander. Het kind kan niet zelf iets uitvinden.

7 Ik zie een streven naar perfectie van het ouderschap. De samenleving verwacht het, de media schrijven het voor. Dit is niet alleen een onmogelijk streven, maar ook een met een averechts effect. Geloof in gezag heeft in de samenleving al vaak bewezen, dat misbruik van gezag hoogtij viert. Gezag dient niet geloofd, maar gecontroleerd te worden.

8 De vrijheid van de tiener beknotten, uit oogpunt van bescherming, kan alleen leiden tot enorme problemen. De drang naar die vrijheid, zelfontplooiing en zelfredzaamheid zal bij de een groter worden dan ooit en een vorm van anarchisme aannemen. De ander zal geloof hechten aan alles wat hem wordt voorgeschoteld, wat zal leiden tot zwakte, onderdanigheid en angst.

Naar: Reina de Haan (raadslid GroenLinks, Velsen), in: *Trouw*, 4 januari 2014.

Opdracht 1 Opbouw

Kies steeds het goede antwoord.

- 1 De inleiding van deze tekst
  - A bestaat uit alleen de eerste zin.
  - B bestaat uit de eerste twee zinnen.
  - C bestaat uit de eerste alinea.
  - D bestaat helemaal niet.

- 2 De functies van deze inleiding zijn
  - A belangstelling wekken + welwillend stemmen.
  - B onderwerp introduceren + hoofdgedachte naar voren brengen.
  - C aanleiding voor het schrijven noemen + belangstelling wekken.
  - D onderwerp introduceren + opbouw aankondigen.

- 3 Het slot van deze tekst begint bij de woorden
  - A *Ik zie een streven ...*
  - B *De vrijheid van de tiener ...*
  - C *De drang naar die vrijheid ...*
  - D *De ander zal geloof hechten ...*

- 4 In dit slotgedeelte
  - A wordt de tekst samengevat.
  - B wordt een aanbeveling gedaan.
  - C wordt een conclusie getrokken.
  - D wordt nog een nieuw onderwerp besproken.

Opdracht 2 Functies

Kies bij elk tekstgedeelte de juiste functie.

Nr.	Alinea	Tekstgedeelte	Functie
1	1	Zulke bevoogding werkt averechts	tegenwerping – tegenstelling – stelling – constatering – ontkenning
2		kinderen en tieners leren niet van bescherming tegen het kwade	oorzaak – argument – vaststelling – reden – voorwaarde
3		(maar) van het zelf ervaren van gevaren	nuancering – standpunt – bewering – tegenstelling – toelichting
4	2	Een enkeling zal de veiligheid ... aan eigen denkvermogen en doen.	toepassing – toelichting – toegeving – nuancering – beoordeling
5	3	Een kind onttrekt zich ... eigen ogen en eigen waarden.	hypothese – verslag – oorzaak – overzicht – beschrijving
6		Stout zijn is een les.	aanbeveling – advies – oproep – bewering – vaststelling
7		Zonder stout zijn wordt ... volwassenheid ingaan.	argument – uitwerking – toepassing – uitleg – bewijs
8	4	Bescherming maakt zwak en onzelfstandig.	conclusie – theorie – definitie – verklaring – samenvatting
9	5	Veel volwassenen hebben de neiging ... achterlaat op de ziel.	begripsomschrijving – beschrijving – ontkenning – uitbreiding – aanvulling
10		Een peuter moet ... hoeveel pijn vuur doet.	argument – reden – toegeving – bewering – voorbeeld
11	6	Overmatige bescherming ... verarmt de geest.	standpunt – verklaring – vaststelling – gevolg – toelichting
12		Het kind zal niets ... oordeel van een ander.	standpunt – verklaring – vaststelling – gevolg – toelichting
13		Het kind kan niet zelf iets uitvinden.	voorbeeld – conclusie – stelling – gevolg – toepassing
14	7	Dit is niet alleen ... een averechts effect.	standpunt – ontkenning – beoordeling – afweging – weerlegging
15		Geloof in gezag heeft ... van gezag hoogtij viert.	reden – oplossing – voorwaarde – voorbeeld – argument
16		Gezag dient niet geloofd, maar gecontroleerd te worden.	aanbeveling – advies – oproep – conclusie – tegenwerping
17	8	De vrijheid van de tiener ... leiden tot enorme problemen	samenvatting – constatering – redenering – probleemstelling – weerlegging
18		De drang naar die vrijheid ... onderdanigheid en angst.	argumentatie – voorbeelden – overzicht – toelichting – opsomming

Opdracht 3 Samenvatten

Vul het schema in.

onderwerp	
standpunt van de schrijver	
belangrijkste argument	
groter geheel waarvan het onderwerp deel uitmaakt	
standpunt van de schrijver over dit grotere onderwerp	
argument	
gevaren die de schrijver signaleert	

De site www.NIX18.nl

Opdracht 4

Op de startpagina kun je kiezen uit *<18* en *>18*.

- 1 Kies *<18* en daarna *Verhalen*.
- 2 Kies vijf van de vierentwintig verhalen, lees ze en noteer de argumenten die in die verhalen worden aangedragen.
Maak een overzicht.

Verteller	Argumenten
1	1 2 3
2	1 2 3
3	1 2 3
4	1 2 3
5	1 2 3

- 3 Kies *>18* en daarna *Verhalen*.
- 4 Kies vijf van de vierentwintig verhalen, lees ze en noteer de argumenten die in die verhalen worden aangedragen.
Maak een overzicht.

Verteller	Argumenten
1	1 2 3
2	1 2 3
3	1 2 3
4	1 2 3
5	1 2 3

Opdracht 5

Van de argumenten die je bij opdracht 4 verzamelde, kies je er vier uit die je steekhoudend vindt en waarmee jij het eens bent. Vul in de tweede kolom in waarom je het met die argumenten eens bent.

Argument	Daarmee ben ik het eens, want ...
1	
2	
3	
4	

Opdracht 6

Van de argumenten die je bij opdracht 4 verzamelde, kies je er vier uit die je niet of weinig steekhoudend vindt en waarmee jij het niet eens bent. Vul in de tweede kolom in waarom je het met die argumenten *niet* eens bent.

Argument	Daarmee ben ik het niet eens, want ...
1	
2	
3	
4	

Brief

Op de site www.NIX18.nl krijg je wel de mogelijkheid een vraag te stellen, maar je kunt er niet je eigen standpunt achterlaten. Maar dat ga je toch doen.

Opdracht 7

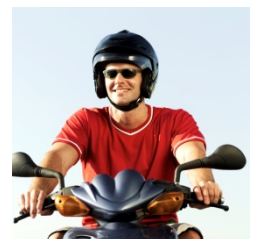
De campagne is een initiatief van een aantal organisaties en van de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Veiligheid en Justitie, en Algemene Zaken. Dat laatste is het ministerie van de minister-president. En je weet misschien dat die graag contact met jonge mensen heeft; hij staat niet voor niets nog elke week een paar uur voor de klas.

Dus aan hem ga je een brief schrijven over deze campagne.

- 1 Stel voor jezelf vast in hoeverre je het met deze campagne eens bent. Wat zijn de goede punten, welke gevaren en welke bezwaren zie je?
- 2 Kies een aantal argumenten om je standpunt toe te lichten. In de opdrachten 5 en 6 heb je er genoeg verzameld.
- 3 Bedenk een goede opening voor je brief. Het moet meteen duidelijk zijn waarom je deze brief schrijft.
- 4 Bedenk ook een goede afsluiting, met bijvoorbeeld een aanbeveling, een oproep of een uitnodiging.
- 5 Schrijf je brief in klad en vraag een of meer medeleerlingen om commentaar.
- 6 Schrijf nu de netversie. Zorg voor de correcte briefvorm. Natuurlijk mag je brief geen stijl- en spelfouten vertonen.

Beschouwing

Begin januari 2014 stond in sommige kranten, in *De Telegraaf* zelfs op de voorpagina, een berichtje over een vrouw die in een supermarkt een fles wijn en zes flesjes bier niet mocht afrekenen omdat ze in gezelschap was van haar zoon van 16. Het bier zou voor hem bestemd kunnen zijn en de caissière mocht het, zo waren de instructies, dan niet meegeven. Dat kun je die caissière natuurlijk niet kwalijk nemen, die voerde alleen maar een opdracht uit, maar je kunt je wel afvragen hoever we moeten gaan in de, goedbedoelde, bescherming van mensen tegen zichzelf. Vuurwerk verbieden, want sommige mensen zijn onvoorzichtig en verwonden zichzelf. Voor scooterrijders een helm verplichten, want er gebeuren weleens ongelukken. Je kent zelf vast

meer voorbeelden. Maar allerlei beslist niet ongevaarlijke sporten mag iedereen ongehinderd uitoefenen, bijvoorbeeld.

Hoever moet je gaan? Mensen tegen zichzelf beschermen kan heel goed zijn, kan zelfs nodig zijn. Maar de meeste mensen kunnen toch zelf ook heel goed inschatten wat wel en wat niet verantwoord is? Gaan we niet te ver, ontardt bescherming niet in betutteling?

Opdracht 8

Schrijf een beschouwing over dit onderwerp.

In een beschouwende tekst belicht de schrijver een onderwerp van verschillende kanten, noemt oorzaken en gevolgen, reikt oplossingen aan en bespreekt voor- en nadelen. Dit doet hij wel zo neutraal mogelijk: hij dringt de lezer geen mening op, maar geeft het materiaal waaruit de lezer voor zichzelf een mening kan vormen.

Een beschouwing kun je op twee manieren opbouwen.

Opbouw 1

inleiding	korte beschrijving van het onderwerp: wat moet je denken van ...	
middenstuk	a	een schets van de ontwikkelingen
	b	verschillende visies (van personen of groepen)
	c	positieve en negatieve aspecten
slot	samenvatting en afweging (zonder eindoorddeel)	

Opbouw 2

inleiding	korte beschrijving van het onderwerp: hoe komt het dat ...	
middenstuk	a	mogelijke verklaringen
	b	belangrijkste aspecten (positief en negatief)
	c	mogelijke oplossingen
slot	samenvatting en afweging (zonder eindoorddeel)	

Aanbevolen werkwijze

- 1 Kies een model.
- 2 Vul het opbouwschema in. Denk ook aan aansprekende voorbeelden.
- 3 Schrijf een eerste versie. Denk aan een duidelijke indeling van alinea's (elk onderwerp een eigen alinea). Je tekst moet tussen de 500 en 800 woorden bevatten.
- 4 Vraag een of meer medeleerlingen om commentaar en eventuele aanvullingen. Vraag of ze ook op stijl- en spelfouten willen letten.
- 5 Verwerk het commentaar in je definitieve versie.